

Pvm: 7.3.2019

Dnro: POSELY/144/2019

**PÄÄTÖS YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELYN
(YVA-menettely) SOVELTAMISESTA YKSITTÄISTAPAUKSESSA**

HANKE

Palosen tuulivoimahanke muutettuna, Kuopio

HANKKEESTA VASTAAVA

Tornator Oyj, Napinkuja 3C, 55100 IMATRA

ASIAN VIREILLETULO

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on 5.9.2018 (dnro POSELY/1015/2018) tehnyt ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaisen yksittäistapauspäätöksen, jonka perusteella Tornator Oyj:n Kuopion Palosen alueelle suunniteltuun tuulivoimahankkeeseen (9 voimalaa, maksimi yhteisteho 29,9 MW) sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä YVA-lain 3 §:n 2 momentin perusteella. Päätös on lainvoimainen.

ELY-keskuksen päätöksen jälkeen Tornator Oyj on muuttanut hanketta vähentämällä alueelle rakennettavaksi aiottujen voimaloiden lukumäärää, alentamalla voimaloiden yhteenlaskettua maksimitehoa sekä tämentämällä tuulivoimapuiston rakentamiseen liittyviä sähkönsiirtoratkaisuja. Keskeiset muutokset on kuvattu alla olevassa taulukossa.

	Päätös POSELY/1015/2018 (5.9.2018)	Palosen hanke muutet- tuna (päätöspyyntö 21.1.2019)
Voimaloiden määrä, kpl	9	6
Yhteenlaskettu enimmäisteho, MW	29,9	25
Voimaloiden korkeus, m	160	160
Roottori halkaisija, m	150	150
Kokonaiskorkeus, m	235	235
Voimajohtovaihtoehdot	2 vaihtoehtoa, 110 kV ilmajohto	1 vaihtoehto, 45 kV ilmajohto

Tornator Oyj on pyytänyt ELY-keskukselta kannanottoa siitä, edellyttääkö Palosen hanke muutettuna YVA-menettelyn soveltamista. ELY-keskus on katsonut hankesuunnitelman muuttuneen siinä määrin, että YVA-menettelyn tarpeellisuutta koskeva asia on syytä tarkastella ja ratkaista uudelleen YVA-lain mukaisessa yksittäistapauspäätöksenteossa.

ASIAN KÄSITTELY

Tornator Oyj on 21.1.2019 toimittanut Pohjois-Savon ELY-keskukselle kirjeen, jossa se pyytää ELY-keskukselta päätöstä YVA-menettelyn tarpeellisuudesta Palosen tuulivoimahankkeen päivitetystä suunnitelmista (6 voimalaa, yhteenlaskettu enimmäisteho 25 MW). Kirjeeseen sisältyy hanketta koskeva päivitetty ympäristöselvitys (Tornator Oyj, 21.1.2019).

Pohjois-Savon ELY-keskus on YVA-lain 11 §:n nojalla toimivaltainen viranomainen ratkaisemaan YVA-menettelyn soveltamista koskevan kysymyksen, koska hanke sijoittuu Pohjois-Savon maakunnan alueelle.

Muiden viranomaisten kuuleminen

Ennen päätöksen tekemistä ELY-keskus on YVA-lain 13 §:n 1 momentin mukaisesti varannut seuraaville viranomaistahoille mahdollisuuden esittää näkemyksensä YVA-menettelyn tarpeellisuudesta sekä päätöksenteossa huomioon otettavissa seikoista: *Kuopion kaupunginhallitus, Kuopion kaupungin ympäristönsuojelutoimisto, Kuopion kaupungin yleiskaavoitus, Pohjois-Savon liitto sekä Kuopion kulttuurihistoriallinen museo*. Vastaavia tahoja kuultiin myös aiemman päätöksenteon yhteydessä. Tällöin kaikki lausunnon antaneet viranomaistahot totesivat, että YVA-menettely ei niiden näkemyksen mukaan ole tarpeellinen.

Päivitetystä hankesuunnitelmista viranomaistahot ovat todenneet seuraavaa.

Pohjois-Savon liiton mukaan maakuntakaavallinen suunnittelutilanne ja kaavamääräykset on kuvattu Palosen tuulivoimahankkeen YVA-menettelyn tarpeellisuutta koskevaa päätöstä varten laaditussa ympäristöselvityksessä (Tornator Oyj, 21.1.2019). Kaavamerkinnät sisältyvät ympäristöministeriön vahvistamaan Kuopion seudun maakuntakaavaan 3.7.2008 sekä Pohjois-Savon tuulivoimamaakuntakaavaan 15.1.2014. Suunnittelualue on merkitty tuulivoimamaakuntakaavassa merkinnällä tv 11.802 Suuri Palonen, potentiaalinen tuulivoima-alue. Laadittavalla Suovu-Palosen osayleiskaavalla voidaan tarkentaa maakuntakaavan rajoja. Pohjois-Savon liitolla ei ole tuulivoimahankkeesta huomautettavaa, sillä hanke toteuttaa suoraan maakuntakaavaa. Kytkeäsuunnan reitillä tai läheisyydessä ei ole maakunnallisesti tai valtakunnallisesti merkittäviä kohteita. Suunniteltujen tuulivoimaloiden vaikutuksista Oinosenmäen sääututkaan on toimijan mukaan neuvoteltu Ilmatieteenlaitoksen kanssa ja hanketta on muutettu aiemmasta yhdeksästä tuulivoimalasta kuuteen. Suunnitelma-aineistossa lähin tuulivoimala sijoittuu 9,2 km päähän säähavaintoasemasta.

Kuopion kaupungin strategisen maankäytön mukaan tuulivoimahankkeen sisällyttämistä yleiskaavaan on valmisteltu yhteistyössä Tornatorin ja Kuopion kaupungin välillä. Alueen eri maankäyttömuotojen (esim. asutus, loma-asutus, retkeily, tuulivoima) yhteensovittamisen mahdollisuudet voidaan tutkia ja vuorovaikutus osallisten kanssa järjestää Suovu-Palosen osayleiskaavaprosessin yhteydessä. Myös tuulivoimahankkeen ympäristövaikutukset voidaan arvioida osayleiskaavassa.

Kuopion kaupungin alueellisten ympäristönsuojelupalveluiden näkemyksen mukaan hankkeelle ei ole tarvetta tehdä ns. hanke-YVA:aa, vaan ympäristövaikutukset voidaan riittävästi selvittää kaavoituksen yhteydessä. Koska hanke sijoittuu osin alueelle, joka Kuopion kaupungin EU-meluselvityksen yhteydessä rajautui maaseutumaiseksi hiljaiseksi luonnonalueeksi, tulee tämä seikka ottaa korostetusti huomioon hankkeen mahdollisessa jatkosuunnittelussa ja kaavoituksessa.

Kuopion kulttuurihistoriallinen museo toteaa, että YVA-menettely ei ole arkeologisen kulttuuriperinnön ja rakennetun kulttuuriympäristön osalta tarpeellinen, koska tältä osin arviointi toteutuu kaavaprosessin yhteydessä.

Kuopion kaupunginhallitus ei ole antanut lausuntoa.

Hankkeesta vastaavan kuuleminen annetuista lausunnoista

ELY-keskus on 27.2.2019 varannut Tornator Oyj:lle mahdollisuuden antaa vastine lausunnoissa esitetyistä seikoista. Tornator Oyj on 1.3.2019 ilmoittanut, että sillä ei ole lausunnoista huomautettavaa.

HANKKEESTA VASTAAVAN TOIMITTAMAT TIEDOT

ELY-keskus on katsonut, että Tornator Oyj on toimittanut päätöksentekoa varten YVA-lain 12 §:ssä sekä YVA-asetuksen (277/2017) 1 §:ssä tarkoitettut riittävät tiedot hankkeesta ja sen ennakoituista ympäristövaikutuksista. Yhtiön esittämiä tietoja on avattu seuraavassa.

Hankkeen kuvaus

Tornator Oyj suunnittelee enimmillään kuuden (6) tuulivoimalaitoksen rakentamista Kuopion kaupungin Palosen alueelle. Suunniteltujen voimaloiden yhteenlaskettu enimmäisteho on 25 MW. Suunnittelussa käytetty voimaloiden tornien napakorkeus on noin 160 m, roottorin halkaisija noin 150 m ja kokonaiskorkeus näin ollen 235 m.

Edellä mainitun perusteella voimaloiden lukumäärä on pienempi ja yhteenlaskettu enimmäisteho on alhaisempi kuin alkuperäisessä (5.9.2018, dnro POSELY/1015/2018) hankesuunnitelmassa. Voimaloiden korkeudessa ei ole tapahtunut muutosta.

Palosen hankealue sijaitsee noin 18 km Kuopion keskustasta länteen. Aluetta rajaavat Länsirannantie (mt 5550), Särkistentie (mt 5542) sekä Suuri-Palosen järvi. Voimalat sijoittuisivat Palosenjoen länsipuolelle.

Hankealue on sama kuin alkuperäisessä hankesuunnitelmassa. Käytännössä muutoksena olisi, että alkuperäiseen suunnitelmaan kuuluvista voimaloista 3 kpl jätettäisiin rakentamatta.

Tuulivoimaloiden tuottama sähkö on tarkoitus siirtää keskijännitesähkölinjoja (20 tai 30 kV) pitkin hankealueelle sijoitettavalle sähköasemalle. Keskijännitejohdot rakennetaan maakaapeleina mahdollisuuksien mukaan ja teiden yhteyteen. Sähköasemalla jännite nostetaan 45 kV:iin ja

tämän jälkeen tuulivoimaloissa tuotettu sähkö siirretään 45 kV ilmajohdolla Karttulan sähköasemalle. Etäisyys hankealueelta Karttulan sähköasemalle on noin 17,5 km ja sähkönsiirron toteuttaminen edellyttää uuden voimajohdon rakentamista.

Sähkönsiirron osalta alkuperäinen hankesuunnitelma sisälsi kaksi erillistä liityntävaihtoehtoa (Karttulan sähköasema tai Kurkimäki-Suonenjoki-sähkölinja). Molemmissa vaihtoehdoissa sähkönsiirto olisi toteutettu 110 kV:n ilmajohdoilla, joissa johtokäytävän leveys yleensä on noin 26 metriä. Hankkeesta vastaavan mukaan nyt esitetty uusi sähkönsiirtoratkaisu on rakenteeltaan ja maankäytöltään aiemmin tutkittua 110 kV johtolinjaa kevyempi vastaten lähinnä 20–30 kV jakelujohtojen mitoitus. Johto rakennetaan tyypillisesti yksipylväsratkaisuna. Sähkölínjan jyrkissä mutkapai-koissa käytetään kaksipylväistä portaalirakennetta. Johtoalueen leveys on tyypillisesti 15 metriä. Pylväiden korkeus riippuu maasto-olosuhteista. Rakenteen johdosta 45 kV johtoalue on helpompi sovittaa muuhun maan-käyttöön. Johto voidaan sijoittaa helposti tiealueen reunaan seuraamaan maantietä tai kääntää peltojen ja asutuksen kohdalla vähiten vaikutuksia aiheuttavaan paikkaan. Sopimukset 45 kV johdon sijoittamisesta tehdään, kuten jakelujohdoistakin, pääosin sähkönsiirtoyhtiön ja maanomistajan tekemän sopimuksen perusteella.

Varsinaiselle Palosen tuulivoima-alueelle on voimaloiden ja niiden tarvitseman sähkönsiirtoverkoston lisäksi tarkoitus sijoittaa rakentamisen- ja käytönaikaisia huoltoteitä. Huoltotiet ovat sorapintaisia ja niiden leveys on keskimäärin noin kuusi metriä. Huoltoteiden lisäksi jokaisen tuulivoimalan yhteyteen rakennetaan noin 0,6 hehtaarin laajuinen kokoamis- ja työskentelyalue.

Hankealueen ja sen lähiympäristön kuvaus

Hankealue muodostuu vaihtelevista maastonmuodoista, jossa korkeimmalle kohoavat Iso-Valkeisenmäki noin 170 mpy (metriä merenpinnan yläpuolella) ja Pieni-Valkeisenmäki 155 mpy. Mäkien väliset laaksoalueet sijaitsevat tasolla noin 115-135 mpy alavampien alueiden sijoituessa Palosen alueen pohjoisosaan. Alueen kallioperä on valtaosin pohjagneissisiä ja yleisin maalaji on moreeni.

Maisema-aluejaossa hankealue sijoittuu Itäisessä Järvi-Suomessa Pohjois-Savon ja Keski-Suomen järvisuutujen rajaseudulle. Hankealue muodostaa muuta ympäristöä korkeamman metsäpeitteisen luode-kaakko –suuntaisen selännealueen, joka rajoittuu etelässä Suuri-Palosen järveen. Lähimaisemassa metsätalouden vaikutus metsämaisemaan on voimakas avohakkuu- ja uudistusalueineen. Selänne ei muodosta yhtä selkeää mäkimuodostumaa, vaan koostuu vaihtelevan korkuisista pienistä mäistä ja niiden välisistä osin metsäpeitteisistä suolaaksoista. Maaston moreenipeite on mäkialueilla ohut, kalliopaljastumat ovat yleisiä ja kallioperän muodot hallitsevat maaston muotoja laajoilla alueilla. Korkeimmat ja topografisesti selkeimmät mäkimuodostumat ovat alueen eteläosassa sijaitsevat Iso-Valkeisen ja Pieni-Valkeisen mäet. Maaston peitteisyys rajoittaa mäkien havaittavuutta eivätkä ne näy ja erotu alueen pohjoispuolen asutuksen maisemaan. Asutusta tai viljelyä ei hankealueen mäillä ole ollut eli ne eivät edusta maiseman suuralueelle tyypillistä mäkiviljely-asutusta.

Palosen pohjoispuolella on länsi-itä -suuntainen puromaisten Kortteis- ja Pyyjoen sekä Niemisjokien laakson alavampi alue, jolla on teiden varssissa ja viljelysten reunamilla hajanaista kyläasutusta. Peltoalueet ovat pirstaleisia, katkeavat paikoin laakson suunnassa eivätkä useinkaan ulotu purolaakson pohjalle asti. Lamperilan ja Särkisenmäen välille ei täten muodostu yhtenäistä avointa viljelymaisematilaa. Avoimet maisematilat rajautuvat lähimpiin metsäsaarekkeisiin eikä Palosen selänne hahmotu kovinkaan selkeästi alueella liikkujalle. Lähin suuri avoin selkävesi on koillisessa sijaitseva Kallavesi (etäisyys lähimmistä tuulivoimaloista yli 5 km). Lounaispuolella on useita järviä, joiden luode-kaakko –suuntaisuus rajoittaa pitkät näkymät suunnittelualueen suuntaan. Pohjois-Savon arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnissa vuonna 2010 esitetyt lähimmät kohteet ovat Pohjois-Savon järvisuudun suurten selkävesien alueeseen sisältyvät *Haminalahti* (maakunnallisesti arvokas, etäisyys voimaloista noin 13 km), *Puijo* (valtakunnallisesti arvokas, etäisyys voimaloihin noin 18 km), *Räimä-Haapalahti-Väänälänranta* (maakunnallisesti arvokas, etäisyys voimaloista noin 9 km) sekä *Paukarlahti* (valtakunnallisesti arvokas, etäisyys voimaloihin noin 35 km).

Hankealue sijoittuu Suuri-Palonen järven ja Kallaveden väliin. Hankealueella on useampia pieniä lampia ja ojitettuja suoalueita. Hankealueella syntyvät vedet suuntautuvat useiden eri purojen ja pienien jokien kautta pääosin Kallaveteen. Hankealueen eteläosassa sijaitsee Vääränsalon II-luokan pohjavesialue.

Hankealuealueen metsät ovat pääosiltaan talousmetsiä. Alueen metsäkasvillisuus on luonteeltaan varsin karua. Metsät ovat pitkälti kuivahkoja puolukkatyyppin mäntykankaita, mutta alueella on myös karukkokankaita. Kuusikot, joita on paikoittain, ovat tuoreita kankaita. Lehtomaisia kankaita tai lehtoja on hyvin niukasti. Alueen rehevimmät kasvillisuustyyppit keskittyvät Palosenjoen-Sahinjoen alueelle. Suot ovat suurelta osin ojitettuja rämeitä. Vanhaa metsää on hankealueen läheisyydessä sijaitsevilla suo-
jelualueilla.

Hankealue sijoittuu kokonaisuudessaan Tornator Oyj:n omistaman Palosensalo-tilan alueelle. Palosensalon sisällä on useasta pienestä tilasta muodostuva yksityisten omistama alue. Palosensalon tila rajoittuu yhteisöjen ja yksityisten maa-alueisiin. Hankealueella ei sijaitse asuin- tai loma-asuntorakennuksia. Runsain asutus sijaitsee hankealueesta pohjoiseen. Kyläasutus on keskittynyt Lamperilasta Särkisenmäkeen ja edelleen hankealueen länsipuolelle johtavan yhdystien (Lamperilantie) sekä sen eteläpuoleisen Pulkintien varrelle. Lamperilan- ja Pulkintien varrella on hankealueen kohdalla peltoalueita ja tilakeskuksia. Suunnittelualueen kaakkois- ja eteläpuolella sijaitsee joitakin yksittäisiä loma-asuntorakennuksia. Suuri-Palonen järven pohjoisrannalla ei ole lomarakennuksia eikä vakituista asutusta. Suuri-Palosesta Kallaveteen johtavan Palosenjoen ympäristöön on Tornatorin maalle muodostettu suojelualue, joka on ohjatussa ulkoilukäytössä. Alueella on mm. luontopolku ja tulipaikkoja.

Lähin valtatie (vt 5) sijaitsee 29 kilometrin etäisyydellä yhdys- ja seututieyhteyttä pitkin Särkijärveltä, josta haarautuu metsätie hankealueelle. Hankealueella on hyväkuntoinen, kattava metsätieverkko. Tiestö edellyttää kuitenkin sekä suuntauksen että tasauksen parantamista. Hankealu-

eella ja sieltä ulos liikennöidään nykyisin enimmäkseen puutavarakuljetuksia sekä metsätyön työssäkäyntimatkoja. Yleiset tiet on päällystetty lukuun ottamatta pientä osuutta Särkistenmäen kohdalla.

Hankealueella ei ole voimassa oikeusvaikutteisia yleis- tai asemakaavoja. Hankealue sisältyy vireillä olevaan Suovu-Palosen yleiskaava-alueeseen, jota koskeva kaavaluonnos on päivätty 21.3.2011. Tämän jälkeen suunnittelutyö on laajentunut siten, että kaavassa tutkitaan myös tuulivoimapuiston sijoittuminen alueelle. Osayleiskaava-alueella on sittemmin laajennettu koskemaan myös Suuri-Palosen järven ympäristöä entisen Karttulan kunnan alueella. Hankealuetta lähimmät ranta-asema-kaavat sijaitsevat suunnittelualueen eteläpuolella Pieni-Palosen ympärillä.

Suunniteltua hankealuetta koskevia maakuntakaavamerkintöjä sisältyy ympäristöministeriön vahvistamiin Kuopion seudun maakuntakaavaan (3.7.2008) sekä Pohjois-Savon tuulivoimamaakuntakaavaan (15.1.2014). Aluetta koskevat seuraavat maakuntakaavan merkinnät ja määräykset:

- *Tuulivoima-alue (tv)*, kohdemerkintä tv 11.802, Suuri-Palosen tuulivoimapotentialialinen alue. Merkinnällä osoitetaan potentialialiset tuulivoima-alueet. Alueiden päämaankäyttöluokka on kuitenkin muu kuin tuulivoimaenergian tuotanto, yleisimmin maa- ja metsätalous. Rakentamismääräys: Maankäyttö- ja rakennuslain 132/1999, MRL) 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus ei ole voimassa tuulivoima-alueilla. Suunnittelumääräys 1: Yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa tai suunnittelussa tulee pyytää lausunnot asianomaisilta viranomaisilta mm. Puolustusvoimien tutkajärjestelmästä ja lentoliikenteen turvallisuusvaateista (ilmailulain 165 §:n mukainen lentoestelupa) sekä myös liikenneväylien suojaetäisyyksistä ja telemastoista johtuvista rajoitteista jo ennen tuulivoimaloiden rakennuslupaa. Suunnittelumääräys 3: Ennen tuulivoima-alueiden tarkempaa suunnittelua ja toimenpiteitä tulee olla yhteydessä museoviranomaiseen arkeologisen inventoinnin tarpeen arvioimiseksi. Suunnittelumääräys 5: Suuri Palosen tuulivoima-alueen suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota maisemallisten vaikutusten vähentämiseen. (Pohjois-Savon tuulivoimamaakuntakaava)
- *Tärkeä pohjavesialue (pv)*: Kohdemerkintä 11.661, Vääränsalo. Merkinnällä osoitetaan yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeät ja vedenhankintaan soveltuvat alueet. (Kuopion seudun maakuntakaava)
- *Maa-ainesten ottoalue, turvetuotantoon soveltuva alue (EO1)*: Kohdemerkintä 11.705, Palossuo. Merkinnällä on osoitettu ne tuotannon ulkopuolella olevat GTK:n tutkimat turvetuotantoon soveltuvat suot sekä toiminnanharjoittajien tuotantoa varten hallintaansa hankkimat suot, jotka ovat ojitettuja ja sijainniltaan tuotantoon sopivia. (Kuopion seudun maakuntakaava)

Lisäksi Suunnitellun hankealueen lähiympäristöä koskevat seuraavat Kuopion seudun maakuntakaavassa olevat kaavamerkinnät ja -määräykset:

- *Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU)*: Kohdemarkintä 11.271, Palonen. Suunnittelumääräys: Alueen käytön suunnittelussa on metsätalouden ohella otettava huomioon alueen ulkoilukäytön tarpeet.
- *Hiljainen alue (hil)*: Kohdemarkintä 11.002, Palonen. Merkinnällä osoitetaan luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kannalta merkittävät hiljaiset alueet. Suunnittelumääräys: Pysyviä toimintoja alueelle ja sen ympäristöön suunniteltaessa tulee kiinnittää huomiota alueen säilymiseen hiljaisena siten, että alueiden valinnassa käytetyt hiljaisuuden kriteerit täyttyvät edelleen ja hiljaisuudesta ja luonnon äänistä nauttiminen on mahdollista.
- *Luonnonsuojelualue (SL)*: Kohdemarkinnat 11.504 (Vanhansaari), 11.593 (Vommonlinna) ja 11.572 (Niemisjoen haapametsikkö). Merkinnällä on osoitettu luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita. Alueita koskee MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.
- *Maatalousalue (MT)*: Kohdemarkintä 11.233, Metsäkylä. Suunnittelumääräys: Alueet tulee ensisijaisesti säilyttää maatalouskäytössä. Maa- ja metsätalousalaan liittyvän opetus- ja tutkimustoiminnan toimintaedellytyksiä ei tule heikentää. Rakentaminen tulee suunnitella siten, että yhtenäisiä peltoalueita ei pirstota, eikä muutoin heikennetä viljelyolosuhteita, ja otetaan huomioon maiseman peruspiirteet.
- *Kylä (At2)*: Kohdemarkinnat 11.062 (Niemisjärvi) ja 11.065 (Salonkulma). Merkinnällä osoitetaan kylät, joiden suunnittelutavoitteena on haja-asutusluonteisen lisärakentamisen suosiminen nykyisen asutusrakenteen vahvistamiseksi, kulttuuriympäristön arvojen säilyminen ja kehittyminen sekä omaehtoisen kehittämistoiminnan tukeminen. Suunnittelumääräys: Alueen käytön suunnittelussa ja kehittämistoiminnassa on huomioitava kylän ominaispiirteet ja edistettävä kylän kehittymistä.
- *Sähkösiirtolinja*
- *Yhdystie*
- *Moottorikelkkailureitti*. Merkinnällä osoitetaan ohjeelliset olemassa olevat ja suunnitellut maakunnalliset runkoreitit.
- *Retkeilyreitti*. Merkinnällä osoitetaan ohjeellisesti seudullisesti ja maakunnallisesti merkittävät ulkoilureitit.

Hankkeesta vastaavan arvio ympäristövaikutuksista

Vaikutukset kaavoitukseen ja maankäyttöön

Hanke sijoittuu maakuntakaavassa osoitetulle tuulivoimatuotannolle potentiaaliselle alueelle. Tuulivoimatuotannon sijoittaminen alueelle ja suhde muihin maakunnallisiin tavoitteisiin on tutkittu maakuntakaavoituksen yhteydessä. Suunniteltujen tuulivoimaloiden määrä on pienempi kuin mitä käytettiin maakuntakaavaa koskevien arviointien pohjana. Tämä pienentää hankkeen maisemavaikutuksia.

Tuulivoimahankkeen sijoittaminen ja sovittaminen muiden maankäyttötavoitteiden suhteen tarkastellaan osayleiskaavoituksen yhteydessä. Osayleiskaava laaditaan huomattavasti tuulivoimahanketta laajemmalle

alueelle, minkä johdosta kaavoituksen yhteydessä tehdään kokonaisvaltainen vaikutusten arviointi.

Tuulivoimalat eivät estä eivätkä haittaa nykyistä maankäyttöä suunnittelualueen ulkopuolella. Etäisyydestä ja metsän muodostamasta suojasta johtuen tuulivoimaloiden äänestä ja varjovälkkymisestä ei aiheudu merkittävää vaikutusta Palosenjoen varren virkistyskäytölle.

Meluvaikutukset

Tuulivoimaloiden ympäristöön aiheutuvan äänen leviämistä on tarkasteltu melumallinnuksella. Mallinnus on tehty ympäristöministeriön julkaiseman ohjeistuksen mukaan. Mallinnuksen on tehnyt Numerola Oy. Mallinnuksessa on käytetty lähtöäänepainetasona 106dBA, mikä mahdollistaa hankkeen toteuttamisvaiheessa valinnan useista turbiinityypeistä. Mallinnuksessa on käytetty Maanmittauslaitoksen korkeustietoa (korkeusmalli 10m) sekä asutuksen osalta kiinteistöpaikkatietoja.

Mallinnuksen perusteella tarkasteltuna suunnittelussa mitoituspäätteenä käytetty 40dBA äänentaso alittuu kaikissa lähistön asuin- ja lomiasuntokohteissa. Palosenjoen varren luonnonsuojelualueella melutaso alittaa 35dBA aivan pientä joen luusuan tuntumassa olevaa aluetta lukuun ottamatta. Mallinnus on laadittu eri tuulensuuntiin, joten se yliarvioi melutilanteen näyttäessä melun leviämisen myötätuuleen. Käytetty lähtöäänepainetaso on yleinen valmistajien ilmoittama 8m/s tuulennopeudelle antama takuarvo. Tuulen nopeuden ollessa alhaisempi myös äänentaso on hiljaisempi. Äänimaisemaan vaikuttaa myös tuulen aiheuttama tuulivoimaloiden ääntä peittävä taustäääni, joka metsäisellä seudulla voimistuu tuulennopeuden myötä.

Päivitettyyn ympäristöselvitykseen (21.1.2019, s. 27) sisältyvä melumallinnus on tehty alkuperäisen hankesuunnitelman mukaisesti 9 voimalalla. Nyttemmin esitetyssä suunnitelmassa voimaloista on poistettu kolme eli voimalat T2, T5 ja T6.

Varjostusvaikutukset

Tuulivoimaloista aiheutuvan varjovilkunnan leviämistä on tarkasteltu välkemallinnuksella. Mallinnuksen on tehnyt Numerola Oy. Mallinnuksessa on käytetty napakorkeudeltaan 155 metriä ja roottorin halkaisijalta 150 m olevaa turbiinia. Mallinnuksessa on käytetty Maanmittauslaitoksen korkeustietoa sekä asutuksen osalta kiinteistöpaikkatietoja. Mallinnuksessa on käytetty pitkän ajan säähavaintotietoja Siilinjärven sääasemalta (tuulisuus, auringonpaiste).

Välkemallinnuksissa on huomioitu turbiinin kapeneva lapaprofiili. Mallinnuksen tulos esittää sääolosuhteet huomioon ottavan ns. realistisen varjovilkunnan kohdistumisen keston vuodessa. Suomessa ei ole vilkuntaa koskevaa lainsäädäntöön perustuvaa raja- tai ohjearvoa. Mallinnuksen perusteella tarkasteltuna tuulivoimasuunnittelussa yleisesti käytetty 8 tunnin arvo alittuu kaikissa lähiympäristön asuin- ja loma-asuntokohteilla.

Päivitettyyn ympäristöselvitykseen (21.1.2019, s. 28) sisältyvä välkemallinnus on tehty alkuperäisen hankesuunnitelman mukaisesti 9 voimalalla.

Nytemmin esitetyssä suunnitelmassa voimaloista on poistettu kolme eli voimalat T2, T5 ja T6.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinkeinoihin

Tuulivoimaloiden melu ja välke eivät aiheuta merkittäviä vaikutuksia lähi-alueen asutukselle tai loma-asutukselle. Tuulivoimalat eivät yleensä estä alueen käyttämistä jokamiehenoikeudella tapahtuvaan virkistyskäyttöön. Metsästys voidaan alueella sallia jatkossakin. Tuulivoimaloiden rakentamisaikana liikkumista alueella voidaan rajoittaa. Jäätävissä olosuhteissa alueella liikkuvien tulee varoa oleskelua tuulivoimaloiden läheisyydessä, mutta jäänheitoista ei aiheudu laajalle ulottuvaa vaaraa.

Alue on Tornatorin metsätalouskäytössä. Hankkeella ei ole vaikutusta metsätalouden harjoittamiseen. Maanomistaja tekee tuulivoimayhtiön kanssa sopimuksen alueen käyttämisestä tuulivoimarakentamiseen. Hankkeella ei ole vaikutusta suunnittelualueen ulkopuolisiin elinkeinoihin.

Tuulivoimaloiden rakentaminen lisää liikennettä käytettävällä kuljetusreitillä. Mikäli maanrakennustöissä käytettävä kiviaines saadaan Palosenalon alueelta, muodostavat betonikuljetusautot suurimman raskaan lisäliikenteen.

Tuulivoimakomponentit tuodaan erikoiskuljetuksina, joita on alle kymmenen tuulivoimalaa kohti. Tuulivoimaloiden käytön aikana alueelle tehdään huoltokäyntejä tyypillisesti pakettiautoilla. Liikenne ei aiheuta merkittäviä vaikutuksia asutukselle ja elinoloihin.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön

Tuulivoimaloiden näkyvyys maisemaan on mallinnettu käyttäen kokonaiskorkeudeltaan 235 m tuulivoimalaa. Mallinnuksen on tehnyt Numerola Oy. Mallinnuksessa on käytetty Maanmittauslaitoksen korkeustietoa-aineistoa. Näkyvyydessä on otettu huomioon paikallinen puusto Luonnonvarakeskuksen VMI-aineiston mukaisesti (valtakunnan metsien inventointi). Käytössä on ollut aineisto, joka vastaa vuoden 2015 tilannetta.

Mallinnuksen perusteella voi todeta, että maasto-olosuhteista johtuen alle 5 km etäisyydellä tuulivoimalat näkyvät selkeimmin Suuri-Palosen ja Naarajärven etelärannalle. Suuri-Palosen pohjoisrannalle ja Palosenjoen varteen tuulivoimalat eivät näy. Pohjoisen kyläasutuksen suunnassa avoimet maisematilat eivät ole kovin laajoja. Tuulivoimaloiden näkyminen sillä alueella muun muassa asutukselle riippuu paikallisesti metsäkuviosta, muusta puustosta ja rakennuskannasta ja tarkastelupaikalla on suuri merkitys voimaloiden näkyvyyteen.

Maasto estää tuulivoimaloita näkymästä Kallavedellä pohjoiseen kuin vasta yli 10 km etäisyydellä. Voimalat eivät tuolla etäisyydellä erotu selvästi ja jäävät osaksi taustamaisemaa. Idästä tuulivoimalat näkyvät jo noin 6 km etäisyydeltä. Idässä vesistö on lukuisien saarien pirstomaa, mikä kuitenkin estää suurella osin voimaloita näkymästä. Kyseisellä alueella saaristoinen järvimaisema on hallitseva, mikä vähentää voimaloiden vaikutusta maisemaan. Järvimaisemassa voimaloiden näkyvyys rajoittuu vain kapealle sektorille, joten järvimaisema säilyy suurimmalta

osin muuttumattomana eikä hanke aiheuta merkittävää vaikutusta maisemaan.

Etäisyys lähimpiin arvokkaisiin kulttuuriympäristö- ja maisemakohteisiin on suuri ja maasto-olosuhteet pääosin estävät tuulivoimaloita näkymästä. Lähin alue on Räimä-Haaplahti-Väänälänranta, jossa maiseman ominaisuus perustuu pienpiirteisyyteen ja toisaalta pienpiirteisyys rajoittaa merkittävästi tuulivoimaloita näkymästä muuta kuin alueen edustan Kallavedelle. Voidaan arvioida, että hankkeella ei ole merkittävää vaikutusta näiden kohteiden maisemaan.

Päivitettyyn ympäristöselvitykseen (21.1.2019, s. 29) sisältyvä näkyvyysanalyysi on tehty alkuperäisen hankesuunnitelman mukaisesti 9 voimalalla. Nytemmin esitetyssä suunnitelmassa voimaloista on poistettu kolme eli voimalat T2, T5 ja T6.

Vaikutukset kallioon ja maaperään

Tuulivoimarakentamisen yhteydessä parannetaan teitä sekä rakennetaan tuulivoimaloiden rakentamista varten noin 0,6 hehtaarin laajuiset kenttäalueet. Rakentaminen muuttaa pysyvästi maastonmuotoja, mutta muutokset ovat paikallisia eivätkä Palosensalossa kohdistu arvokkaisiin muodostumiin.

Vaikutukset pinta- ja pohjavesiin

Maaperästä johtuen rakentamisen aikaiset pintavesivaikutukset maaperän eroosion vuoksi ovat vähäiset. Kenttäalueet eivät rajoitu vesistöön, joten hulevesien hallinta voidaan helposti toteuttaa. Rakentaminen ei kohdistu eikä vaikuta luonnonuomiin tai muihin vesistöihin eikä muuta valuma-alueita. Tuulivoimaloita ei ole suunniteltu pohjavesialueelle.

Vaikutukset luonnonympäristöihin, kasvillisuuteen ja eläimiin sekä suojelualueisiin

Tuulivoimarakentaminen tapahtuu metsätaloustoiminnassa olevalla alueella. Tuulivoimaloiden paikat eivät aiemman selvityksen ja Tornatorin tekemän maastokäynnin perusteella sijoitu erityisen arvokkaisiin tai suojeltaviin elinympäristöihin tai luontotyypeihin.

Hankealueella sijaitsee kaksi metsäluonnon suojelemiseksi perustettua yksityistä luonnonsuojelualuetta. Tuulivoimarakentaminen ei ulotu niihin. Iso-Valkeisenmäen laelle suunnitellun tuulivoimalan ja luonnonsuojelualueen väliin jää laaja suojakaista, joten hanke ei heikennä kohteen olosuhteita (pienilmasto, vesiolot) eikä siten vaaranna luonnonsuojelualueen perusteena olevien luontoarvojen säilymistä.

Hanke ei vaikuta luontodirektiivin II tai IV liitteen lajien elinympäristöihin tai lisääntymis- ja levähdysalueisiin.

Tuulivoimarakentaminen ei kohdistu lepakoiden kannalta merkittävimpien alueiden lähiympäristöön.

Vaikutukset riistalajistoon

Tuulivoimaloista kaksi sijaitsee riistalajiselvityksessä määritellylle metsojen tärkeälle soidinpaikka-alueelle tai tällaisen välittömään läheisyyteen. Selvityksen mukaan suunnittelualueella on useita pieniä soidinkeskuksia. Tuulivoimaloita ei sijoitu merkittävien (5 tai enemmän soivaa metsokukkoa) soidinpaikkojen lähistölle. Alueella on runsaasti metsojen soitimelle soveliaita paikkoja ja kokemusten mukaan metsot voivat soidinpaikan häiriintyessä tai tuhoutuessa siirtyä uuteen paikkaan. Tuulivoimalat eivät estä metsojen soidinmenoja ja tuulivoimaloista johtuva liikkuminen alueella on varhain aamuisin epätodennäköistä. Tuulivoimaloiden vaikutusta metsojen elinympäristöön ja soidinpaikkoihin voi pitää vähäisenä.

Vaikutukset muuhun riistalajistoon ovat enintään vähäisiä. Esimerkiksi hirven ei ole todettu häiriintyvän tuulivoimaloista.

Linnustovaikutukset

Linnuston kannalta merkittävin elinympäristöihin kohdistuva vaikutuskijä alueella on metsätalous. Tuulivoimalat ja tiestön parantaminen muuttavat elinympäristöjä pysyvästi alle 10 ha laajuudelta. Kaavoituksen yhteydessä laaditaan tehtyjen selvitysten ja asiantuntijan hyvän paikallistuntemuksen perusteella vaikutusarviointi, jossa otetaan huomioon elinympäristömuutokset sekä muut vaikutukset.

Alustavan tarkastelun perusteella tuulivoimarakentaminen ei kohdistu erityisiin tärkeisiin lintujen elinympäristöihin.

Latvuksessa ja sen alapuolella varpuslinnut lentävät selvästi tuulivoimaloiden roottoreita (alimmillaan 85 metriä maanpinnan yläpuolella) alempana, minkä lisäksi tuulivoimalat sijaitsevat selvästi alueen pieniä lampia ja muita avoimia alueita korkeammalla.

Kevätmuuton seurannan raportoinnin yhteydessä FCG laati arvion hankkeen vaikutuksista muuttolinnustoon. Arviointi perustuu useita kertoja suurempaan hankekokoon kuin nyt suunniteltu hanke on. Hankealue sijaitsee itäisen Kallaveden ja läntisen Nilakan, Rasvangan ja Virmasveden muodostaman järviketjun välisellä kannaksella. Pohjoiseen suuntautuva vesilinnuston muutto seurailee osin näitä vesistölinjoja ja ei siten todennäköisesti kanavoidu hankealueella. Maalinnuston muutto voi kanavoitua edellä mainittujen järviketjujen välisellä alueella. Kannas on kuitenkin varsin leveä ja alueelle tuskin muodostuu erityisen voimakasta muuttolinjaa. Koska muuttosuunta keväisin on monilla lajeilla koillinen, todennäköisin muuton tiivistymäpaikka on Kallaveden länsiranta. Tätä reittiä kulkeva muutto sivuuttaa hankealueen sen itäpuolelta, kunhan voimalapaikkoja ei sijoitella aivan Kallaveden ranta-alueen tuntumaan. Itä-Suomessa ja Kuopion korkeudella muutto on jo eteläisempää ja läntisempää Suomea ja etenkin rannikkoseutuja hajanaisempaa. Muutonseurannassa tehty vähäiset havainnot tukevat tätä. Havaintoaineisto jäi pieneksi useista seurantapäivistä ja alueella liikuttaessa tehdystä havainnoinnista huolimatta ja voidaan todeta, että hankkeen vaikutukset linnuston kevätmuuttoon ovat todennäköisesti vähäiset.

Syysmuuton seurantaraportin yhteydessä FCG laati törmäysriskin arvioinnin, joka koski suurempaa tuulivoimalamäärä (49 kpl) ja idän suuntaan

laajempaa aluetta kuin nyt suunnittelussa hankekokonaisuudessa. Törmäysriskin arvioinnissa apuna käytetyn mallinnuksen mukaan törmäysriski hanhien osalta olisi enimmillään noin 0,35–0,7 yksilöä vuodessa ja laulujoutsenen osalta alle 0,2 yksilöä vuodessa. Hankkeen vaikutukset myös syysmuuton osalta arvioidaan vähäisiksi.

Etäisyys kalasääsken pesältä lähimpään tuulivoimalaan on yli 4 km. Kalasääsken saalistuslennot suuntautuvat Kallavedelle eikä lentokäytävä sijoitu suunnittelualueelle. Lentoseurannan perusteella kalasääsken liikkuminen tuulivoima-alueella on vähäinen eikä vaikutusta kalasääskiin voi pitää merkittävänä.

Sähkön siirron ympäristövaikutukset

Sähkön siirron edellyttämä voimajohto voidaan toteuttaa yleisesti käytössä olevien paikkatietojen perusteella tiedossa olevien arvokkaiden ympäristökohteiden ulkopuolella. 45 kV:n voimajohdon ympäristövaikutukset ovat hyvin paikallisia, joten linjauksen suunnittelulla voidaan välttää suunnittelun aikana selvittävältä maastokäytävältä havaittavat tärkeät huomioon otettavat ympäristöarvot ja sovittaa muutoinkin maankäyttöön samalla tavoin kuin jakelujohtoina käytettävät 20–30 kV:n johdot. Voidaan arvioida, että 45 kV:n voimajohto ei aiheuta voimakkuudeltaan tai laajuudeltaan merkittäviä ympäristövaikutuksia. Sähkön siirtojohto voidaan yksityiskohtaisen suunnittelun aikana tehtävillä ratkaisulla ilman erityisiä kustannusvaikutuksia sijoittaa esimerkiksi seuraamaan maantietä tai peltojen reunoja sekä ohjata asutuksen sivu. Linjan maisemavaikutukset vastaavat 20–30 kV:n jakelujohtoon vaikutuksia.

Yhteenveto

Laaditussa selvityksessä on tehty alustava arviointi hankkeen ympäristövaikutuksista. Hankkeen koko alittaa YVA-lainsäädännössä tuulivoimahankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnille asetetut kynnysarvot. Sähkön siirto tapahtuu 45 kV:n keskijännitejohdolla, jotka eivät lainkaan sisälly YVA-hankeluutteluun.

Arvioinnin perusteella rakentamisesta aiheutuvat muutokset ympäristössä ovat paikallisia eivätkä kohdistu ympäristöarvojen kannalta merkittävälle alueelle, joten vaikutukset tältä osin jäävät vähäisiksi. Tuulivoimaloiden sijainti metsäalueella etäällä asutuksesta heikentää äänen kuulumista ja vaikuttaa välkkeen kohdistumiseen. Suunnitelman mukaisten tuulivoimaloiden melu alittaa lähimmissä mahdollisesti häiriintyvissä kohteissa selvästi asetuksessa annetun tuulivoimamelun ohjearvon. Sääolot huomioiden välkkeen määrä mahdollisesti häiriintyvissä kohteissa alittaa suunnittelussa yleisesti käytetyn arvon. Maaston muodot ja puusto ehkäisevät merkittävästi tuulivoimaloiden näkymistä lähiympäristössä. Kaukomaisemassa etäisyys ja mahdollisten tarkastelualueiden maiseman ominaisuudet vähentävät voimaloiden näkyvyyttä ja merkitystä maisemassa.

Osayleiskaavatyön yhteydessä tullaan tarpeen mukaan täydentämään laadittuja selvityksiä ja päivittämään jo tehtyjä selvityksiä ja raportteja joko erillisiksi liiteraportteiksi tai kaavaselostukseen sisällytettäväksi. Näitä ovat esim. valokuvasovitteet sekä mallinnuksien yksityiskohtaisempi ra-

portointi. Viranomaisilla, kansalaisilla ja yhteisöillä on mahdollisuus esittää lausunnoissa, mielipiteissä ja muistutuksissa kantansa yleiskaavan yhteydessä tehtäviin selvityksiin ja ottaa kantaa niiden oikeellisuuteen.

Asukkaisiin ja elinolosuhteisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi tapahtuu kaavoituksen vuorovaikutusprosessin kautta, minkä lisäksi voidaan tarvittaessa järjestää siihen liittyen erillisiä vuorovaikutusmuotoja.

Yhteenvetona voi todeta, että hankkeen ympäristövaikutukset voidaan arvioida vireillä olevan osayleiskaavoituksen yhteydessä eikä hankkeesta todennäköisesti aiheudu sellaisia voimakkuudelta tai laajuudelta merkittäviä ympäristövaikutuksia, joiden arviointi edellyttäisi erillisen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn käynnistämistä.

Voimajohdon vaikutukset ovat paikallisia ja hallittavissa eikä voimajohdosta todennäköisesti aiheudu sellaisia voimakkuudeltaan tai laajuudelta merkittäviä vaikutuksia, että niiden arviointi edellyttäisi tuulivoimahankkeelle ympäristövaikutusten arviointimenettelyn käynnistämistä.

POHJOIS-SAVON ELY-KESKUKSEN RATKAISU

Tornator Oyj:n Palosen muutettuun tuulivoimahankkeeseen (6 voimalaa, yhteisteho 25 MW, sähkönsiirto 45 kV:n ilmajohtolla Karttulan sähköasemalle) ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukaista YVA-menettelyä.

ELY-KESKUKSEN RATKAISUN PERUSTELUT

Esitetyn muutoksen suhde aiempaan ELY-keskuksen päätökseen ja asian käsittelyssä sovellettava lainsäädäntö

Pohjois-Savon ELY-keskus on aiemmalla päätöksellään (dnro PO-SELY/1015/2018, pvm. 5.9.2018) todennut, että Palosen tuulivoimahankkeeseen sovelletaan YVA-lain mukaista arviointimenettelyä. Tuolloin kyse on ollut yhdeksän voimalan hankkeesta, jossa voimaloiden yhteenlaskettu enimmäisteho on ollut 29,9 MW. Hankkeeseen on liittynyt myös kaksi erillistä, päätöksentekovaiheessa vielä avoinna ollutta, sähkönsiirtovaihtoehtoa, jotka molemmat perustuivat 110 kV:n ilmajohtoratkaisuun.

Tuulivoimahankkeissa ympäristövaikutusten osalta keskeisiä tekijöitä ovat nimenomaisesti suunniteltu voimaloiden lukumäärä, voimaloiden yhteisteho sekä sähkönsiirron toteutustapa. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan, koska nyt esitetty päivitetty hankesuunnitelma eroaa olennaisilta osin aiemmasta hankkeesta kaikkien edellä mainittujen ominaispiirteiden osalta, kyse on kokonaan uudesta hankkeesta. Näin ollen myös YVA-menettelyn soveltamista koskeva kysymys on tarpeen ratkaista uudella päätöksellä.

YVA-lain hankeluetteloa on muutettu lailla 126/2019. Lakimuutos on tullut voimaan 1.2.2019 eli tämän asian ollessa vireillä ELY-keskuksessa. Lain 126/2019 voimaantulosäännökset huomioon ottaen käsiteltävänä olevaan asiaan sovelletaan 1.2.2019 voimaan tullutta hankeluetteloa, koska kyse on uudesta hankkeesta.

Hankkeen suhde hankeluettelohankkeisiin

YVA-menettelyssä aina arvioitavat hankkeet ja niitä koskevat muutokset on lueteltu YVA-lain liitteenä 1 olevassa hankeluettelossa. (YVA-laki 3 § 1 momentti)

Hankeluettelon mukaisesti YVA-menettelyä sovelletaan aina tuulivoimahankkeeseen, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia. (YVA-laki, liitteen 1 kohta 7e)

Hankeluettelon mukaisesti YVA-menettelyä sovelletaan aina vähintään 220 kV:n maanpäällisiin voimajohtoihin joiden pituus on yli 15 kilometriä. (YVA-laki, liitteen 1 kohta 8b)

Tornator Oyj:n Palosen muutetussa tuulivoimahankkeessa on tarkoitus rakentaa enintään kuusi (6) voimalaa siten, että niiden yhteenlaskettu ko-

konaisteho jäisi alle hankeluettelossa mainitun raja-arvon. Lisäksi hankkeessa on tarkoitus rakentaa tuulivoimapuiston tarvitsema voimajohtolinja, jonka nimellisjännite on 45 kV. Edellä esitetyn perusteella hankkeeseen ei tule soveltaa YVA-menettelyä suoraan YVA-lain 3 §:n 1 momentin nojalla.

Hankeluettelohankkeiden lisäksi YVA-menettelyä sovelletaan yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin YVA-lain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettuun muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, 3 §:n 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia. (YVA-laki 3 § 2 momentti)

Päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on sen lisäksi, mitä YVA-lain 3 §:n 2 momentissa säädetään, otettava huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne. Päätöksenteon perustana olevista tekijöistä on säädetty tarkemmin YVA-lain liitteessä 2 ja eräiltä osin myös YVA-asetuksen (277/2017) 2 §:ssä. (YVA-laki 3 § 3 momentti)

Hankkeen ominaisuudet (YVA-laki liite 2, kohta 1)

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Palosen tapauksessa kyse on varsin tavanomaisesta tuulivoimahankkeesta. Näin ollen hankkeen ominaisuuksia tarkasteltaessa on erityisesti kiinnitettävä huomioita hankkeen kokoon. Tarkastelussa on huomioitava rakennettaviksi aiottujen tuulivoimaloiden lukumäärän ja kokonaistehon ohella myös tuulivoimatuotantoon olennaisesti liittyvät sähkönsiirtojärjestelyt.

Voimaloiden lukumäärässä laskettuna Palosen hankkeen koko muutosten jälkeen on 60 % hankeluettelon kohdassa 7e mainittujen tuulivoimahankkeiden raja-arvosta. Voimaloiden yhteenlasketun tehon osalta hanke alittaa selvästi 1.2.2019 voimaantulleen hankeluettelon raja-arvon (45 MW), mutta myös aiemmin hankeluetteloön sisältyneen raja-arvon (30 MW). Näin ollen Palosen muutetun tuulivoimahankkeen vaikutuksia on lähtökohtaisesti pidettävä vähäisempinä kuin hankeluettelohankkeiden vaikutuksia.

ELY-keskuksen näkemyksen Palosen tapauksessa erityistä huomiota on muutosten jälkeenkin annettava sille, että tuulivoimapuistoon olennaisesti kuuluva sähkönsiirto on tarkoitus toteuttaa ilmajohtolla siten, että tämä todennäköisesti edellyttää uuden maastokäytävän avaamista ainakin osalle matkaa. Tarvittavan sähkönsiirtolinjan pituus on 17,5 kilometriä, mutta aiemmasta suunnitelmasta poiketen sähkönsiirto on nyt tarkoitus järjestää 45 kV ilmajohtolla, josta aiheutuvat vaikutukset jäävät 220 kV:n ja myös 110 kV:n voimajohtolinjaa vähäisemmäksi luontoarvojen, maiseman ja maankäytön näkökulmasta.

Päivitetystä ympäristöselvityksestä ilmenevien tietojen perusteella Palosen alueelle suunnitelluista voimaloista aiheutuu tuulivoimarakentamiselle tyypillisiä rakentamisen ja käytönaikaisia vaikutuksia. Näin ollen, kun kyse nyttemmin on selvästi hankeluettelon raja-arvoja pienemmästä hankkeesta, sen vaikutukset ominaisuuksiensa puolesta jäävät hankeluettelohankkeista aiheutuvia vaikutuksia vähäisemmiksi.

Hankkeen sijainti (YVA-laki liite 2, kohta 1)

Tornator Oyj:n laatiman ympäristöselvityksen mukaan suunnitellut tuulivoimalat eivät estä eivätkä haittaa nykyistä maankäyttöä hankealueen ulkopuolella. ELY-keskuksen näkemykseen mukaan lähialueen olemassa oleva ja kaavassa suunniteltu maankäyttö on kuitenkin tässä tapauksessa huomioitava erityisenä hankkeen sijaintipaikkaan liittyvänä herkkyystekijänä. Kuopion seudun maakuntakaavassa hankealueen läheisyyteen sijoittuu muun muassa suojelualueita (SL), maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU) sekä luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kannalta merkittävä hiljainen alue (hil). Kuopion kaupungin alueellisten ympäristönsuojelupalvelujen lausunnon mukaan Palosen alue rajautui myös tehdyn EU-meluselvityksen yhteydessä maaseutumaiseksi hiljaiseksi luonnonalueeksi. Hankealueen lähellä (etäisyys noin kolme kilometriä lähimmistä voimaloista) sijaitsee myös maakuntakaavaan merkittyjä kyläalueita (at). Hankealueen pohjois- ja itäpuolella (etäisyys noin 2 – 5 km) sijaitseekin useita kymmeniä vakituiseen ja loma-asutukseen käytettyjä kiinteistöjä. Hankealueen lähellä kulkee myös maakuntakaavaan merkitty retkeilyreitti. Hankkeen sijaintia tarkastellessa on myös huomioitava, että hankealueelta on ilmateitse matkaa Kuopion keskustaan noin 20 km (autolla noin 40 km). Kuopion kaupungin verkkosivujen [www.kuopio.fi/suovu-palonen, 4.3.2019] mukaan hankealueen läheisyydessä sijaitseva Suovu-Palosen ulkoilualue on myös kaupungin tärkeimpiä virkistys-, marjastus- ja sienestysalueita.

Sijaintipaikasta johtuen hankkeen toteuttaminen edellyttää erityisen huolellista suunnittelua eri maankäyttömuotojen (asutus, virkistyskäyttö, hiljainen alue, luonnonsuojelu, tuulivoimatuotanto) yhteensovittamiseksi. Suunnittelutarve koskee varsinaisen tuulivoima-alueen lisäksi myös sähkönsiirtoa.

Vaikutusten luonne (YVA-laki liite 2, kohta 3)

Palosen hankkeella ei ELY-keskuksen näkemykseen mukaan ole todennäköisiä yhteisvaikutuksia muiden olemassa olevien ja/tai hyväksytyjen hankkeiden vaikutusten kanssa. Tuulivoimahankkeen vaikutuksia voi josain määrin kuitenkin voimistaa se, että aiotussa Suovu-Palosen osayleiskaavassa lähialueelle on tarkoitus osoittaa myös muuta rakentamista.

Toteutuessaan Palosen tuulivoimahanke tulisi yksinäänkin tarkasteluna muuttamaan hankealueen ympäristöä. Maisema- ja meluvaikutukset ulottuisivat myös hankealueen ulkopuolelle. Vaikutuksen olisivat pitkäaikaisia tai pysyviä.

Sähkönsiirron toteutustapa (ilmajohto Karttulan sähköasemalle) laajentaa hankkeen maantieteellistä vaikutusaluetta varsinaisen tuulivoima-alueen ulkopuolelle ja näin ollen myös lisää potentiaalisten osallisten määrää. Muutosten myötä sähkönsiirron linjausvaihtoehdot ovat kuitenkin rajautuneet aiemmasta koskemaan pelkästään Karttulan suuntaa.

YVA-lain liitteen 2 kohdan 3h mukaisesti hankkeen vaikutuksia tarkasteltaessa on muun ohessa otettava huomioon hankkeesta vastaavan mahdollisuudet vähentää hankkeen vaikutuksia tehokkaasti. Lieventämiskeinot ovat seikka, jotka on huomioitava YVA-lain mukaisessa yksittäistapauspäätöksenteossa. Tässä tapauksessa hankkeesta vastaava on vähentänyt alueelle suunniteltujen voimaloiden kokonaismäärää ja niiden yhteistehoa sekä pyrkinyt myös etsimään sähkönsiirtoon vaihtoehtoja toteutusmallia. Muutokset alkuperäiseen hankesuunnitelmaan ovat olleet siinä määrin merkittäviä, että kyse kokonaan erilaisesta (aiempaa pienemmästä) tuulivoimahankkeesta.

Yhteenveto

YVA-lain yksittäistapauksia koskevien säännösten tarkoituksena ei ole alentaa arviointikynnystä hankeluettelossa mainittujen hanketyyppien osalta. Toisaalta säännöksillä on tarkoitus varmistaa, että merkittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavat hankkeet tulevat arvioiduksi YVA-menettelyssä.

Muutosten jälkeen Palosen hanke on pienentynyt siinä määrin, että sen ei vaikutuksiltaan voi katsoa vertautuvan YVA-lain hankeluettelossa mainittuihin tuulivoimahankkeisiin. Tämän vuoksi Palosen tuulivoimahankkeeseen (6 voimalaa, yhteenlaskettu enimmäisteho 25 MW ja sähkönsiirto 45 kV ilmajohdolla) ei tule soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

ELY-keskus huomauttaa hankkeen jatkosuunnittelua ja tulevaa kaavoitusta varten, että hanketta koskevia selvityksiä on tarpeellista täsmentää ja ajantasaistaa muuttuneiden hankesuunnitelmien mukaisesti. Lisäksi kaavoituksessa on huomattava, että maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 9 §:n 2 momentin nojalla kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvítettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tässä tapauksessa sähkönsiirtolinja kuuluu olennaisena osana tuulivoimatuotannon vaikutuksiin ja myös tämä on huomioitava kaavan vaikutusten arvioinnissa.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-laki 252/2017): 3, 11, 12, 13, 37 § sekä lain liitteet 1 ja 2.
Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-asetus 277/2017): 1 ja 2 §.
Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain liitteen 1 muuttamisesta (126/2019)

MUUTOKSENHAKU

Hankkeesta vastaavan muutoksenhakuoikeus

Hankkeesta vastaava saa hakea tähän päätökseen muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä. (YVA-laki 37 § 1 momentti)

Muiden tahojen muutoksenhakuoikeus

Muilla tahoilla ei ole valitusoikeutta tästä päätöksestä. Se, jolla on oikeus hakea muutosta hanketta koskevaan lupapäätökseen, saa kuitenkin hakea muutosta päätökseen, jolla on katsottu, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettely ole tarpeen, samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta lupapäätöksestä valitetaan. (YVA-lain 37 § 2 momentti)

Tämä päätös on sähköisesti allekirjoitettu. Asian on ratkaissut johtajan sijainen, yksikön päällikkö Leila Kantonen ja esitellyt ympäristölakimies Juha Perho.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Tiedottaminen

Päätös on nähtävillä sähköisenä verkko-osoitteessa www.ymparisto.fi/yva [kohdassa YVA-päätökset > Pohjois-Savo].

Lisäksi päätöksestä tiedotetaan kuulutuksella 8.–25.3.2019 välisen ajan Kuopion kaupungin virallisella ilmoitustaululla (Tulliportinkatu 31, Kuopio). Kaupunkia on myös pyydetty julkaisemaan kuulutus sähköisessä muodossa omilla verkkosivuillaan. (YVA-laki 13 § 2 momentti)

Jakelu

Hankevastaava saantitodistuksin

Raino Kukkonen, Tornator Oyj (sähköisesti)
 Kuopion kaupunki, strateginen maankäyttö (sähköisesti)
 Kuopion kaupunki, alueelliset ympäristöpalvelut (sähköisesti)
 Kuopion kaupunki, rakennusvalvontaviranomainen (sähköisesti)
 Kuopion kulttuurihistoriallinen museo (sähköisesti)
 Pohjois-Savon liitto (sähköisesti)

LIITE

Valitusosoitus

Tämä asiakirja POSELY/144/2019 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POSELY/144/2019 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Perho Juha 06.03.2019 12:38

Ratkaisija Kantonen Leila 06.03.2019 12:41